

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PETICIJŲ KOMISIJA

IŠVADA DĖL BRONIAUS ALGIMANTO REPŠIO PETICIJOS

2023 m. balandžio 19 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija 2023 m. balandžio 19 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Broniaus Algimanto Repšio peticiją ir priėmė sprendimą teikti Seimui išvadą atmesti šioje peticijoje pateiktą pasiūlymą įstatymu įtvirtinti ribojimą asmenims, turintiems negrąžintų skolų, išvykti iš Lietuvos Respublikos. Sprendimas priimtas, atsižvelgus į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos argumentus, kurie pateikiami šioje išvadoje.

Pirmiausia pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 32 straipsnis įtvirtina kiekvieno piliečio teisę laisvai išvykti iš Lietuvos, taip pat numato, kad negalima drausti piliečiui grįžti į Lietuvą. Analogiškos asmenų teisės įtvirtintos ir Europos Sąjungos teisės aktuose ir dokumentuose, kurių laikytis yra įsipareigojusi Lietuva¹.

Taip pat paminėtina, kad asmenų teisė laisvai judėti vis tik nėra absoliuti, ir Konstitucijos 32 straipsnio 2 dalis numato, kad ši teisė gali būti varžoma įstatymu, jeigu tai būtina valstybės saugumui, žmonių sveikatai apsaugoti, taip pat vykdant teisingumą. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, aiškindamas šias Konstitucijos nuostatas², yra pasisakęs, kad asmens teisių ir laisvių įstatymu negalima riboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, o bendrų interesų apsauga demokratinėje teisinėje valstybėje negali paneigti konkrečios žmogaus teisės ar laisvės apskritai. Konstitucinis Teismas taip pat konstatavo, kad teisė atvykti į Lietuvą ar išvykti iš jos gali būti ribojama, kai tai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės ar visuomenės saugumo, viešosios tvarkos, žmonių sveikatos apsaugos ir panašiais konstituciškai svarbiais tikslais bei pažymėjo, kad tokiu teisiniu reguliavimu, pagal kurį ši teisė būtų ribojama nesant konstituciškai svarbaus tikslo, kartu būtų sudarytos prielaidos pažeisti Konstitucijos 32 straipsnyje įtvirtintą Lietuvos Respublikos piliečio kilnojimosi laisvę.

Taigi, sprendžiant dėl peticijoje pateikto siūlymo įstatymu įtvirtinti ribojimą asmeniui išvykti iš Lietuvos, turėtų būti įvertinta, ar toks asmens teisių ir laisvių ribojimas yra būtinas, kad būtų

¹ Teisė asmenims laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje yra įtvirtinta Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 2 dalyje, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 21 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 45 straipsnyje.

² Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d., 2019 m. sausio 11 d. nutarimai.

apsaugoti paminėti konstituciškai svarbūs tikslai, taip pat turi būti įsitikinta, kad neapribojus asmens teisių, jokiais kitomis priemonėmis konstituciškai svarbūs tikslai nebus pasiekti. Teisingumo ministerija, įvertinusi peticijoje pateiktą pasiūlymą, atkreipia dėmesį, kad šis pasiūlymas riboti asmens teisę laisvai išvykti iš Lietuvos grindžiamas ne siekiu apsaugoti valstybės ar visuomenės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ar kitais panašiais tikslais, bet siekiu asmeniui sukurti tam tikrus nepatogumus ir taip paveikti asmenį įvykdyti teismo sprendimą. Taip pat pažymi, kad ribojimas asmeniui išvykti iš Lietuvos, kaip toks, pats savaime nespręstų teismo sprendimo nevykdymo problemos, nes nėra pagrindo manyti, kad įstatymu įtvirtinus paminėtus ribojimus, asmuo įvykdytų teismo sprendimą (sumokėtų teismo priteistas sumas). Priešingai, praktikoje nereti atvejai, kai asmenys išvyksta dirbti į kitas šalis būtent tam, kad gautomis lėšomis galėtų apmokėti skolas Lietuvoje. Teisingumo ministerijos nuomone, peticijoje pateiktu siūlymu siekiamo rezultato (kad asmuo įvykdytų teismo sprendimą) galima pasiekti ir kitomis priemonėmis, neribojančiomis asmens teisių ir laisvių – asmeniui, gyvenančiam kitoje šalyje, nevykdant teismo sprendimo, dėl teismo sprendimo priverstinio vykdymo galima kreiptis į šios šalies kompetentingas institucijas Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos sudarytose tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka. Be to, peticijoje pateiktas siūlymas iš esmės būtų neįgyvendinamas praktikoje, nes Lietuvos Respublika yra Šengeno erdvės narė, ir valstybės sienų, besiribojančių su kitomis Europos Sąjungos šalimis, kontrolė nėra vykdoma, todėl net įstatymu įtvirtinus paminėtą draudimą, asmuo nekliudomai galėtų atvykti į Lietuvą ar išvykti iš jos, pavyzdžiui, automobiliu.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, manytina, kad peticijoje pateiktas siūlymas riboti asmens išvykimą iš Lietuvos, atsižvelgiant į tikslą, kurio siekiama šiuo ribojimu (kad asmuo įvykdytų teismo sprendimą), nelaikytinas pagrįstu, proporcingu ir konstituciškai svarbiu, taip pat neatitinka Konstitucinio Teismo išaiškinimų, susijusių su asmenų teisių ir laisvių ribojimu.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalimi ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 1999 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. VIII-1408 „Dėl Seimo Peticijų komisijos nuostatų patvirtinimo“, 28 punktu, Seimo Peticijų komisijos išvada dėl B. A. Repšio peticijoje pateikto pasiūlymo atmetimo teikiama Seimui, taip pat siūloma įtraukti į Seimo pavasario (VI) sesijos darbotvarkę Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos išvados dėl Broniaus Algimanto Repšio peticijos“ projektą.

Komisijos pirmininkas

Edmundas Pupinis